

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3001/2017. (I. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Stumpf István* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt e) pontja, valamint a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés a) pontja és a 93. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.665/2015/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó kiegészített indítványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 93. §-a, 37/B. § (3) bekezdés a) pontja és a 30. § (1) bekezdés e) pontja, valamint a Kúria Mfv.II.10.665/2015/4. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte. Az indítvány lényege szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközik az, hogy a közös megegyezéssel megszűnt munkaviszony nem esik azonos elbírálás alá a felmentéssel megszűnt munkaviszonnyal a nyugdíjasnál a jubileumi jutalomra jogosultság szempontjából.
- [2] 1.1. Az indítványra okot adó ügy szerint az indítványozó 1975. augusztus 16-ától állt az Általános Iskola, illetve jogelődei alkalmazásában. 2011. december 20-án kérelmet terjesztett elő munkáltatójánál közalkalmazotti jogviszonya megszüntetése iránt, figyelemmel arra, hogy a következő évben korhatár előtti nyugellátásra lesz jogosult. Kérelmét a munkáltatója tudomásul vette, így az indítványozó közalkalmazotti jogviszonya 2012. október 10-én közös megegyezéssel szűnt meg. A Megyei Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága 2012. október 11-étől korhatár előtti ellátást állapított meg az indítványozó számára. A határozat rögzítette azt is, hogy az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatárt 2016. május 12-én éri el.
- [3] Az indítványozó ezt követően bírósághoz fordult, keresetében kérte, a bíróság kötelezze az alperest 944 000 forint kedvezményes jubileumi jutalom és késedelmi kamata megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy mivel 2011. december 20-án kérelmet terjesztett elő jogviszonya következő évben történő közös megegyezéssel való megszüntetésére, nyugdíjasnak minősült, így részére jár a jubileumi jutalom. Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a Kjt. 93. §-át nem lehet alkalmazni az indítványozó esetében, mivel jogviszonya nem felmentéssel, hanem közös megegyezéssel szűnt meg, így közalkalmazotti jogviszonya megszűnésekor nem minősült nyugdíjasnak.

- [4] A Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.95/2015/3/I. sorszámú ítéletével a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó jogviszonya nem a nőkre vonatkozó, a legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezésre tekintettel felmentéssel [Kjt. 30. § (1) bekezdés *f*) pontja], hanem a felek közös megegyezése alapján szűnt meg. Az Alkotmánybíróság 12/2014. (IV. 10.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) a Kjt. 2011. április 2-ától 2011. december 31-éig hatályban volt 37/B. § (3) bekezdés *b*) pontját semmisítette meg és állapította meg e vonatkozásban, hogy az más ügyben sem alkalmazható, az indítványozó jogviszonya megszüntetésére azonban nem ilyen okból került sor. Az Alkotmánybíróság a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontja, illetve 93. §-a alkotmányellenességét nem állapította meg, ezért azt a bíróságnak is alkalmaznia kellett. Annak megítélése során, hogy a felperes a jogviszonya megszűnésekor, 2012. október 10-én nyugdíjasnak minősült-e, a Kjt. 2. § (3) bekezdése alapján a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 294. § (1) bekezdés *g*) pontját kellett alkalmazni. A felperes eszerint a korhatár előtti ellátás igénybevételekor nem minősült nyugdíjasnak, az öregségi nyugdíjkorhatárt csak 2016. május 12-én éri el, így a jubileumi jutalomra nem vált jogosulttá.
- [5] A Törvényszék 3.Mf.20.986/2015/4. sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogviszonya megszüntetésekor hatályos Kjt. 78. § (4) bekezdése szerint jubileumi jutalomra akkor tarthatott volna igényt, ha közalkalmazotti jogviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetése mellett legkésőbb ebben az időpontban nyugdíjasnak minősült volna. Az Alkotmánybíróság döntése a felperes esetére nem volt alkalmazandó, mivel az nem érintette a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontját, a jogviszony megszűnés időpontjában pedig az indítványozó az előrehozott nyugdíj feltételeivel nem rendelkezett, mivel ez a jogintézmény 2012. január 1-jei hatállyal megszűnt. Az indítványozó a jogviszonya megszűntekor nem minősült nyugdíjasnak, így a jubileumi jutalomra való jogosultság ezen feltétele nem állt fenn.
- [6] A felülvizsgálati kérelem alapján eljárta Kúria az ítéletet a Mfv.II.10.665/2015/4. sorszámú ítéletével hatályában fenntartotta. Eszerint a Kjt. 78. §-ának az indítványozó jogviszonya megszűnése időpontjában hatályban volt (3) bekezdése akként rendelkezett, hogy ha a közalkalmazott jogviszonya arra figyelemmel szűnik meg felmentéssel, hogy a közalkalmazott nyugdíjasnak minősül, vagy a közalkalmazott arra figyelemmel kérelmezte felmentését, hogy a nők 40 éves jogosultsági idejével rendelkezik, részére a megszűnés évében esedékessé váló jubileumi jutalmat az utolsó munkában töltött napon ki kell fizetni. Az indítványozó jogviszonya megszüntetésére nem felmentéssel került sor, így e jogszabályi rendelkezés alapján nem illette meg őt jogviszonya megszüntetésekor a kedvezményes jubileumi jutalom. Az ítélet utalt a Kjt. 78. § (4) bekezdésének a közalkalmazotti jogviszony megszűnésekor hatályban volt szabályára is. Eszerint ha a közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonya – a fegyelmi elbocsátás büntetés vagy a 25. § (2) bekezdés *b*) 1. pontja szerinti áthelyezés kivételével – megszűnik és legkésőbb a megszűnés időpontjában nyugdíjasnak minősül [37/B. § (1) bekezdés], továbbá legalább harmincöt évi közalkalmazotti jogviszonnal rendelkezik, a negyvenéves közalkalmazotti jogviszonnal járó jubileumi jutalmat részére a jogviszony megszűnésekor ki kell fizetni. A Kúria szerint helytállóan állította az indítványozó, hogy a Kjt. 37/B. § (1) bekezdése jogszabály-szerkesztési hiba folytán szerepelt hivatkozásként a Kjt. 78. § (4) bekezdésében, mert azt már 2012. július 1-jétől hatályon kívül helyezték. Ezért az Mt. 294. § (1) bekezdés *g*) pontja alapján kellett megítélni, hogy a Kjt. rendelkezései szerint kit kell nyugdíjas közalkalmazottnak tekinteni. A felperes 2012. október 10-én, a jogviszonya megszűnésekor még nem érte el az öregségi nyugdíjkorhatárt, illetve nyugellátást kérelmére még nem állapították meg, így a Kjt. 78. § (4) bekezdése alapján sem vált jogosulttá a kedvezményes jubileumi jutalomra.
- [7] 1.2. Az indítvány tartalma szerint a Kjt. 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt *e*) pontja, továbbá a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontja, valamint 93. §-a, és a Kúria ítélete az Alaptörvény II. cikkét és a XV. cikk (1) bekezdését sérti.
- [8] Az indítványozó szerint – akivel a munkáltatója 2011-ben már közölte vele, hogy a következő évben „felmenti” a munkavégzés alól – a Kjt. 93. §-a alapján ő a 2011-ben hatályos szabályok alapján minősül nyugdíjasnak, mert a felmentést még 2011-ben közölték. Ez a jogszabály sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, mivel a „felmentés” kitétel különbséget tesz a más jogviszony megszüntetési módoktól, [amelyeket a Kjt. 78. § (4) bekezdésében kizáró okként (fegyelmi elbocsátás, áthelyezés) nem jelöl meg a törvény]. Ilyen a közös megegyezéssel megszüntetett munkaviszony, ami a munkáltató kizárólagos kérése volt. A bírói ítéletek nem alkalmazták a Kjt. 93. §-át, azaz nem a 2011-es szabályok alapján vizsgálták, hogy nyugdíjasnak minősül-e az indítványozó, amit viszont a Kjt. 78. § (4) bekezdése feltételül szab meg a jubileumi jutalom kifizetése tekintetében 2012-ben. Ez sérti az Alaptörvény II. cikkét, mivel nem teszi lehetővé a jubileumi jutalom kifizetését azoknak az azonos

csoportba tartozó közalkalmazottnak az Abh. Indokolása [32] és [34] bekezdése alapján, akik több mint 35 évet dolgoztak közalkalmazottként, és a törvény adta lehetőségnek megfelelően nyugállományba vonulás miatt kérték jogviszonyuk megszüntetését, de ezt csak közös megegyezéssel tehették meg. Ez a megkülönböztetés, valamint az, hogy a munkáltatótól függ, hogy milyen jogcímen szünteti meg a jogviszonyt, sérti az egyenlő elbírálás lehetőségét, de az emberi méltóságot is. Igazságtalan, méltatlan, hogy egyes városokban megtehetik, máshol nem, hogy felmentéssel, jubileumi jutalom kifizetésével mehetnek nyugdíjba a tanárok. A törvény megalkotói figyelmen kívül hagyták az azonos csoportba tartozó egyének egyenlő elbírálásának lehetőségét a jubileumi jutalom odaítélése szempontjából. Az Alaptörvény XV. cikke az általános egyenlőségi szabályt és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is magába foglalja. A Kjt. kifogásolt szabályainak mindegyike csak a „felmentéssel” megszakított munkaviszonnyal teszi lehetővé, hogy a munkáltatóval való megállapodás időpontjában érvényes törvények alapján legyen vizsgálva a „nyugdíjasként minősülés”, illetve nyugdíjasként is csak az minősülhet, akit felmentéssel engedtek el nyugdíjba. Az alkotmányjogi panaszra okot adó esetben az indítványozó szerint a munkáltató a nyugdíjazás miatti jogviszony megszüntetéséhez csak azzal a feltétellel járult hozzá, hogy ha a jogviszony nem felmentéssel, hanem közös megegyezéssel szűnik meg. Ezzel hátrányos megkülönböztetést jelent az azonos feltételekkel rendelkezőkkel szemben (több mint 35 év közalkalmazotti viszony, több mint 40 év szolgálati idő és 2011-ben írásban kért jogviszony megszüntetés nyugdíjazás miatt).

- [9] Az indítványozó utalt arra, hogy amennyiben elfogadható a felmentés helyett a közös megegyezés is (mint jogviszony megszüntetési mód), úgy a konkrét esetben a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés a) pontja alapján nyugdíjasként minősülne. Nyugdíjasként minősülne a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés b) pontja alapján is, hiszen 2011. december 31-ig 40 év 86 nap szolgálati ideje volt. A Kjt. 37/B. § (3) bekezdés a) pontjában és b) pontjában meghatározott nyugdíjasként minősíthető alanyok között nincs csoportbeli különbség. Ezért nem csak a b) pont szövegrésze alaptörvény-ellenes, amit az Alkotmánybíróság az Abh-ban már kimondott, hanem az a) pont szövegrésze is („és felmentésére a 30. § (1) bekezdés e) pontja alapján kerül sor”).
- [10] Az indítványozó szerint az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. A Kjt. 78. §-ának célja, hogy a köz szolgálatában, azaz a hosszan tartó tanári pályán kitartó pedagógusokat külön pénzbeli juttatásban részesítse. A 2012. január 1-jétől hatályba lépett Kjt. 93. § célja az volt (mint átmeneti szabály), hogy ne érje hátrány azokat, akik az előző évben fennálló szabályok alapján indítottak eljárást. Az Abh. Indokolása [38], [39] [40], [41], [42] bekezdéseiből következik, hogy minden olyan megkülönböztető kitétel sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ahol a feltétel a „felmentéssel” való munkaviszony megszüntetése, amennyiben a közalkalmazott a meghatározott szolgálati idő, és munkaviszony után nyugállományba szeretne vonulni.
- [11] A törvényalkotók részéről nincs észszerű magyarázata annak, hogy a Kjt. 93. §-ában miért csak a „felmentéssel” megszakított munkaviszony az elfogadott annak ellenére, hogy a Kjt. 78. §-ában a „jogviszony megszüntetése” a feltétel. Ez a megkülönböztetés szintén az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütköző, mert önkényesen, észszerű indok nélkül különbözteti meg azokat, akiknek a munkáltatójuk hozzájárulása hiányában nem felmentéssel, hanem más jogcímen, például közös megegyezéssel kellett közalkalmazotti jogviszonyukat megszüntetni. Az indítványozó idézi az Abh. Indokolása [42] pontja második mondatát: „[a]z önkényesség abban állt, hogy a közalkalmazottól teljesen független, általa nem befolyásolható feltételtől, a munkáltató döntésétől tette függővé a jogalkotó a jubileumi jutalomra való jogosultságot, mivel a közalkalmazott nő felmentési kérelme ellenére közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetése teljes egészében a munkáltató döntésén múlt, amely ellen a munkavállaló nem élhetett jogorvoslással.»
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26. §-a szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [13] Az Abtv. 29. §-a alapján az „Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése azonban lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.

II.

[14] 1. Az Alaptörvény felhívott szabályai szerint:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[15] 2. A Kjt. kifogásolt szabályai:

[16] 2.1. A Kjt 30. § (1) bekezdésének 2011. december 30. napjáig hatályban volt e) pontja szerint:

„30. § (1) A munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt – a 30/A-30/B. §-ban foglalt korlátozással – felmentéssel akkor szüntetheti meg, ha [...]

e) az előrehozott öregségi nyugdíj jogosultság életkori, valamint szolgálati idővel kapcsolatos feltételeivel legkésőbb a felmentési idő utolsó napján rendelkező közalkalmazott azt írásban kérelmezi; vagy ”

[17] 2.2. A Kjt. 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés a) pontja szerint:

„37/B. § (1) E törvény alkalmazása szempontjából a közalkalmazott akkor minősül nyugdíjasnak, ha [...]

(3) Az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően, e törvény alkalmazásában nyugdíjasnak minősül az a közalkalmazott, aki

a) az előrehozott nyugdíj feltételeivel rendelkezik és felmentésére a 30. § (1) bekezdés e) pontja alapján kerül sor,”

[18] 2.3. A Kjt. 2012. január 1-jétől hatályos 93. §-a szerint:

„93. § Ha a közalkalmazotti jogviszony 2011. december 31-ét követően szűnik meg, és a munkáltató a felmentést, a munkáltató jogutód nélküli megszűnését vagy a munkavállaló a rendkívüli lemondást a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló törvény, vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény hatálybalépését megelőzően közölte, a közalkalmazott a közléskor hatályos szabályokban foglaltaknak megfelelően, ezt követő közlés esetén a megszűnéskor hatályos szabályokban foglaltaknak megfelelően minősül nyugdíjasnak.”

III.

[19] Az indítvány nem megalapozott.

[20] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított részében – megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az ítéletet, valamint az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jogok sérelmének

a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott törvényi rendelkezések miatt ellentétesek az Alaptörvény általa felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont]. A panaszos kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott törvényi rendelkezés és az ítélet megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].

- [21] Az alkotmányjogi jelentőségű kérdés hasonló, mint ami az Abh-ban volt: önkényesen, észszerű indok nélkül különbözteti-e meg a Kjt. 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt *e*) pontja, valamint a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontja és a 93. §-a azokat a közalkalmazott nőket, akiknek a munkáltatójuk hozzájárulása hiányában nem felmentéssel, hanem más jogcímen, például közös megegyezéssel, lemondással kellett közalkalmazotti jogviszonyukat megszüntetni. Megállapítható-e önkényesség fennállása amiatt, hogy a Kjt. jelen ügyben vizsgálat alá vont szabályai a közalkalmazottól teljesen független, általa nem befolyásolható feltételtől, a munkáltató döntésétől teszik függővé a jogalkotó a kedvezményes jubileumi jutalomra való jogosultságot a nyugdíjassá minősüléskor.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abh-ban kifejtett, az ott vizsgált Kjt-szabály és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése egymásra vonatkoztatott értelmezésekor követett elvek a jelen ügyben alkalmazandók-e.
- [23] A korábban vizsgált Kjt-szabály azt határozta meg, ki minősül nyugdíjassá a közalkalmazottak közül. A megsemmisített rendelkezés a negyven éves szolgálati idővel igénybe vehető öregségi teljes nyugdíjra jogosultsághoz azt a további feltételt kapcsolta, hogy a közalkalmazott a jogosultság elérésekor is csak akkor minősül nyugdíjassá, ha jogviszonya felmentéssel (és nem más módon) szűnt meg. Ezt a szabályt semmisítette meg az Abh. A nyugdíjassá minősülés feltételeinek azért volt jelentősége, mert a kedvezményes jubileumi jutalomra jogosultság csak azokat illeti meg, akik legkésőbb a jogviszonyuk megszűnésekor nyugdíjassá minősülnek.
- [24] 2.1. Az Abh. a jelen indítványban szereplőhöz képest nem teljesen azonos jogi helyzetre állapított meg alaptörvény-ellenességet.
- [25] Az Abh-ban a bírói kezdeményezésre okot adó konkrét ügyben 2011. december 31-ig hatályban volt szabályozást kellett alkalmazni, és a nő által, negyven év jogosultsági idővel igénybe vehető öregségi teljes nyugdíjjal kapcsolatban a kedvezményes jubileumi jutalom egyik feltétele (öregségi nyugdíjra jogosultság és felmentéssel megszűnt jogviszony) volt a vizsgálat tárgya. Az alkotmányjogi probléma (milyen módon szűnik meg a foglalkoztatási jogviszonya a negyven év jogosultsági idővel rendelkező, ezért öregségi nyugdíjra jogosult nőnek) a kifogásolt szövegrész törlésével (amely egyedül a felmentést fogadta el a kedvezményes jubileumi jutalomra jogosító tényezőként) megoldható volt. Az Abh-ban szereplő konkrét ügyre még alkalmazni kellett a Kjt. azóta hatályon kívül helyezett szabályait.
- [26] A jelen ügyben nem öregségi teljes nyugdíjról, hanem – a nyugdíjrendszer 2012. január 1-jétől való átalakítása következtében – korhatár előtti ellátásra jogosultságról van szó. Az első panasz-beadványban szerepel, hogy a panaszos részére nem öregségi teljes nyugdíjat, hanem korhatár előtti ellátást állapítottak meg.
- [27] A kedvezményes jubileumi jutalom szabályozása azonban – kezdettől fogva, igaz változó normaszöveggel – a nyugdíjazáshoz, a nyugdíjassá minősüléshez tapad. A Kjt-nek az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy idejében hatályos rendelkezése értelmében, ha a közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonya – a fegyelmi elbocsátás büntetés vagy a 25. § (2) bekezdés *b*) 1. pontja szerinti áthelyezés kivételével – megszűnik és legkésőbb a megszűnés időpontjában nyugdíjassá minősül, továbbá legalább harmincöt évi közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik, a negyvenéves közalkalmazotti jogviszonnyal járó jubileumi jutalmat részére a jogviszony megszűnésekor ki kell fizetni [Kjt. 78. § (4) bekezdése].
- [28] A panaszos jogviszonya közös megegyezéssel olyan időpontban szűnt meg, amikor már a Kjt. támadott szabályai nagyobb részt (a Kjt. 93. §-a kivételével, lényegében a nyugdíjrendszer átalakításához kapcsolódva) már nem voltak hatályban. Az indítványozó a csatolt bírósági ítéletekből megállapíthatóan nem egyetlen, hanem több ok miatt nem volt jogosult kedvezményes jubileumi jutalomra (jogviszonya nem felmentéssel szűnt meg, a jogviszonya megszűnése napján nem minősült nyugdíjassá, a jogviszonya megszűnését követő naptól állapítottak meg számára korhatár előtti ellátást, vagyis nem nyugdíjat, a Kjt. 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt *e*) pontja, valamint a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontja szabályai a jogviszonya megszüntetése előtt a hatályukat veszítették). Az Abh. indokolásában kifejtett alaptörvény-értelmezés ezért a fentiekre tekintettel a jelen ügyben nem számít irányadó alaptörvény-értelmezésnek.

- [29] 2.2. Az Abh. indokolása az Alkotmánybíróság gyakorlatát az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmezését illetően az indokolás V. pontjában foglalja össze ([26]–[29] pontok). Az indokolás [32]–[34] pontja a jubileumi jutalomra vonatkozó szabályozások alkotmányosságának korábbi vizsgálatairól szól. Az Abh. rendelkező részének 2. pontja mindezek alapján elutasította a Kjt. 2011. április 2-től 2011. december 31-ig hatályban volt 78. § (4) bekezdéséből a 37/B. § (3) bekezdésére utalás része alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést. Ez azt jelenti, hogy az Abh. a Kjt. 78. § (4) bekezdését – vagyis azt, hogy a kedvezményes jubileumi jutalomra való jogosultságnál a Kjt. a nyugdíjszabályok alapján nyugdíjasnak minősítetteket tekinti egy csoportnak – nem találta alaptörvény-ellenesnek (Indokolás [40], [41], [45]) az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése tükrében. Az indokolás megállapította, hogy a Kjt. 78. § (4) bekezdése nem tesz különbséget a jogalanyok között, mert a nyugdíjasnak minősítetteket tekinti egy csoportnak, és így állapítja meg a kedvezményes jubileumi jutalomra jogosultak körét. Az Abh. megállapította, hogy a különbségtételt valójában a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés *b*) pontja okozta a konkrét ügyben azzal, hogy a nyugdíjasnak minősülés feltétele mellett további feltételként kikötötte a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetését is.
- [30] 2.3. A jelen esetben azonban a panaszban állított sérelmet a nyugdíjasnak minősülés fogalmának átalakulása eredményezi, és nem a munkáltató döntésétől vagy más szubjektív elemtől függő feltétel. Az állított sérelmet nem a Kjt. 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt *e*) pontja, valamint a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés *a*) pontja és a 93. §-a okozza, hanem a nyugdíjrendszernek a 2012. január 1-jét követő megváltozása. A Kjt. e szabályaiban ezért az azonos csoportba tartozó közalkalmazottak (nyugdíjasnak minősülő személyek) közötti diszkrimináció az indítványban foglalt érvek alapján nem ismerhető fel.
- [31] 3. A különböző országok nyugdíjrendszereiben többféle megoldással találkozhatunk az öregségi nyugdíjra való jogosultság meghatározásánál. Van olyan ország, ahol csak a teljes nyugdíjkorhatár betöltésétől van mód az öregségi nyugdíj igénybevételére, és olyan ország is, ahol lehetséges a korai nyugdíjba vonulás meghatározott feltételekkel.
- [32] Magyarországon 2012. január 1-től jelentős változás történt ezen a területen. Ettől az időponttól kezdve a korábbi, korhatár előtti nyugdíjba vonulási lehetőségek megszűntek, öregségi nyugdíj csak a nyugdíjkorhatár betöltésétől vált megállapíthatóvá.
- [33] A rendelkezés alól egyetlen kivétel van, az életkorra tekintet nélkül igényelhető kedvezményes nyugellátás a nők számára negyven év jogosultsági idővel [a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (2a) bekezdés *a*) pontja].
- [34] A korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény értelmében 2011. december 31-ét követően nem állapítható meg korhatár előtt öregségi nyugdíj, vagyis előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj, korengedményes nyugdíj, művészyugdíj, polgármesterek külön jogszabály alapján megállapított öregségi nyugdíja, valamint Európai Parlamenti és országgyűlési képviselők külön jogszabály alapján megállapított öregségi nyugdíja.
- [35] 3.1. Közalkalmazott jogviszonyát a munkáltató csak meghatározott esetekben szüntetheti meg felmentéssel, vagyis a munkáltató felmentési joga korlátozott. Ezeknek az eseteknek az egyike, ha a közalkalmazott a felmentés közlésének, illetőleg legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján nyugdíjasnak minősül (37/B. §). Azt, hogy a közalkalmazott mikor minősül nyugdíjasnak, a törvény fő szabály szerint a Tny-hez, az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időhöz köti.
- [36] Ez alól az egyik, Kjt. szerinti, az Abh-ban vizsgált [a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés *b*) pontja szerinti] kivétel – amikor öregségi nyugdíjkorhatár betöltése nem feltétel – a Tny. 18. § (2a) bekezdés *a*) pontjára vezethető vissza. Ez a szabály öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosultságot állapít meg a nőknek; azt teszi lehetővé, hogy 40 év jogosultsági (és nem szolgálati) idővel a nő kérhesse a felmentését, ha a feltételeket a felmentési idő leteltekor teljesíti. A Kjt. pedig azt mondta ki, hogy e törvény alkalmazásában nyugdíjasnak minősül az a közalkalmazott is, aki a negyven éves szolgálati idővel igénybe vehető öregségi teljes nyugdíj feltételével rendelkezik, és felmentésére a 30. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján kerül sor. 2011. december 31-ig a Kjt. 37/B. §-a – a Tny. korábbi szabályaira épülve – nyugdíjasnak minősítette azt a személyt, aki az öregségi nyug-

díjkorhatárt betöltötte és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik, vagy a korhatár betöltése előtt öregségi nyugdíjban, vagy karkedvezményes öregségi nyugdíjban, vagy előrehozott (csökkentett összegű előrehozott) öregségi nyugdíjban, vagy szolgálati nyugdíjban, vagy korengedményes nyugdíjban, vagy más, az öregségi nyugdíjjal egy tekintet alá eső nyugellátásban, illetőleg rokkantsági (baleseti rokkantsági) nyugdíjban részesül.

- [37] 3.2. A Tny. 2012. január 1-jétől átalakult, ezért megváltoztak a Kjt-nek azok a szabályai is, amelyek a nyugdíjasnak minősülésről rendelkeztek, és ennek révén megváltozott az a személyi kör is, amely a kedvezményes (nyugdíjasnak minősüléshez kötött) jubileumi jutalomra jogosult. Ez azonban, a kifejtettek szerint, nem jelent azonos csoportba tartozók (a nyugdíjasnak minősülő személyek) közötti, önkényes különbségtételt. Az, hogy a Kjt. kedvezményes jubileumi jutalomra vonatkozó egyik rendelkezése [78. § (4) bekezdése] változatlanul a nyugdíjasnak minősülő személyek számára teszi lehetővé, hogy számukra legalább harmincöt évi közalkalmazotti jogviszony esetén a negyvenéves közalkalmazotti jogviszonnyal járó jubileumi jutalmat kifizessék, nem vet fel alkotmányjogi kérdést. Nincs kellő következtetési alap annak megállapítására sem, hogy az Alaptörvény indítványban felhívott szabályaiból olyan jogalkotás következne kényszerítően, amely a kedvezményes jubileumi jutalom szabályait kiterjeszti a korhatár előtti ellátásban részesülő (nyugdíjasnak nem minősülő) személyekre is.
- [38] 4. Mindezekre figyelemmel ezért nem állapítható meg, hogy a Kjt. kifogásolt rendelkezései az Alaptörvény II. cikkébe és XV. cikk (1) bekezdésébe ütköznek. Az Alkotmánybíróság ezért a jogszabályok ellen irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította. Az Alkotmánybíróság az ítélet elleni alkotmányjogi panaszt visszautasította, mert az indítvány az ítélet alaptörvény-ellenességéről nem tartalmaz olyan önálló indokolást, mint amelyet az Abtv. 29. §-a előír.

Budapest, 2016. december 19.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [39] Az alkotmányjogi panasz elutasításával nem értek egyet.
- [40] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybírósághoz. A többségi határozat az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, alkotmánybírói normakontrollra irányuló panaszt befogadja és érdemben elutasítja anélkül, hogy az indítvány ténylegesen megfelelt volna az Abtv. 26. § (1) bekezdésében az alkotmányjogi panaszokkal szemben támasztott feltételeknek.
- [41] 1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az egyedi ügyben érintett személy csak akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha „az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán [...] az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be”. Az Abtv. e rendelkezése értelmében tehát az indítványozónak nem elég szimplán „bemondania”, hanem igazolnia is kell, hogy jog-sérelme bekövetkezett, mégpedig a támadott „jogszabály alkalmazása folytán” következett be a jogsérelme [Abtv. 52. § (4) bekezdés]. „Ezért alapvetően nem elegendő a törvény pusztá léte által okozott jogsérelm valószínűsítése, a panasz feltétele a törvénynek a panaszos hátrányára történő alkalmazása.” {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [22]} Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetében különös jelentősége van annak, hogy az az egyedi ügyben alkalmazott jogszabállyal szemben terjeszthető elő, hiszen csak

a vele szemben alkalmazott jogszabályt illetően lesz képes a panaszos az alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális (jelenváló) sérelmét igazolni, ami megkülönbözteti az alkotmányjogi panasz alapján kezdeményezhető eljárást az *actio popularis* jellegű eljárástól.

- [42] E vonatkozásban, vagyis az *actio popularis* jellegű eljárásokat elkerülendő, az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 25. § (1) bekezdése azonos követelményt támaszt az érintett által kezdeményezhető alkotmányjogi panasz, illetve a bírói kezdeményezésre induló egyedi normakontroll eljárás indítványozásával szemben. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárás megindításának lényeges feltétele [hasonlóan az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti normakontrollos alkotmányjogi panasz eljárás indítványozásához], hogy a „kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, a kezdeményezésnek pedig az ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia [3111/2014. (IV. 17.) AB végzés, 3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, 3242/2014. (IX. 22.) AB végzés]. Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az »eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) üggyel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye [...] A bírói kezdeményezés mint normakontroll 'egyedi vagy konkrét' jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege« {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]–[7]}.” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]} Saját korábbi gyakorlatától tér el tehát következtetlenül az Alkotmánybíróság, ha az egyedi ügyben nem alkalmazott jogszabályt akár az Abtv. 25. § (1) bekezdésére, akár 26. § (1) bekezdésére hivatkozó indítványok alapján, de az Abtv. e rendelkezéseit mégis figyelmen kívül hagyva, lényegileg *actio popularis* jellegű eljárás lefolytatásával érdemi alkotmányossági vizsgálat tárgyává teszi.
- [43] 2. A jelen alkotmányjogi panasz befogadása kapcsán a többségi határozat azt állítja, hogy a panasz által felvetett „alkotmányjogi jelentőségű kérdés hasonló, mint ami az Abh-ban volt: önkényesen, észszerű indok nélkül különbözteti-e meg a Kjt. 30. § (1) bekezdésének 2011. december 31. napjáig hatályban volt e) pontja, valamint a 2011. december 31. napjáig hatályban 37/B. § (3) bekezdés a) pontja és a 93. §-a azokat a közalkalmazott nőket, akiknek a munkáltatójuk hozzájárulása hiányában nem felmentéssel, hanem más jogcímen, például közös megegyezéssel, lemondással kellett közalkalmazotti jogviszonyukat megszüntetni. Megállapítható-e önkényesség fennállása amiatt, hogy a Kjt. jelen ügyben vizsgálat alá vont szabályai a közalkalmazottól teljesen független, általa nem befolyásolható feltételtől, a munkáltató döntésétől teszik függővé a jogalkotó a kedvezményes jubileumi jutalomra való jogosultságot a nyugdíjassá minősüléskor.” Tévedés, hogy a jelen alkotmányjogi panasz az Abh.-ban elbírált alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéshez hasonlóan valóban felvetett volna, s a jelen alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróságnak az indítványozó konkrét ügye kapcsán érdemben kellett volna vizsgálnia, hogy a Kjt. már nem hatályos (és az indítványozó ügyében nem is alkalmazott) rendelkezései a kedvezményes jubileumi jutalomra való jogosultság indokolt korlátját képezték-e. A Kjt. három, érdemben felülvizsgált rendelkezése kapcsán az alábbiakban bizonyítom, hogy azokat az indítványozó ügyében nem alkalmazták, azok „alkalmazása folytán” jogsérelme tehát az indítványozónak nem keletkezhetett.
- [44] 3. Az indítványozó közalkalmazotti jogviszonya 2012. október 10-én szűnt meg. A Kjt. 30. § (1) bekezdésének e) pontját (előrehozott öregségi nyugdíjogosultság mint megszűnési ok) viszont már 2012. január 1-jével hatályon kívül helyezték. E megszűnési ok tehát az indítványozó közalkalmazottra már önmagában azért nem volt alkalmazható, mert e rendelkezés már nem volt hatályban akkor, amikor a közalkalmazotti jogviszonya megszűnt. A Kúria – az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján hozott – Mfv.II.10.665/2015/4. számú ítéletében meg is állapította: „a jogviszony megszűnés időpontjában pedig a felperes az előrehozott nyugdíj feltételeivel nem rendelkezett, mivel ez a jogintézmény 2012. január 1-jei hatállyal megszüntetésre került”.
- [45] Eltérően tehát az Abh. alapjául szolgáló esettől, nincs most arról szó, hogy a kérdéses megszűnési ok a jogviszony megszüntetésekor (is) hatályos, s annak alapján is megszüntethető lett volna az érintett közalkalmazott jogviszonya, csak helyette a munkáltató más megszűnési okot választott, s emiatt a közalkalmazott indokolatlan hátrányt szenvedett volna. Az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyát 2012. október 10-én egyszerűen már nem lehetett a hatályon kívül helyezett megszűnési okra – a Kjt. 30. § (1) bekezdésének e) pontjára – hivatkozva

megszüntetni. Vagyis e rendelkezés nem volt már az indítványozóra alkalmazható, s így e rendelkezés „alkalmazása folytán” az Abtv. 26. § (1) bekezdés értelmében vett jogsérelme sem keletkezhetett.

- [46] 4. A Kjt. szintén támadott 93. §-a alapján a Kjt. 2011. december 31-ig hatályos 30. § (1) bekezdés e) pontja még alkalmazható volt átmeneti jelleggel, de tulajdonképpen csak azokra a közalkalmazottakra, akiknek a felmentési ideje 2012 elején már folyamatban volt [a felmentési idő pedig a Kjt. 33. § (1) bekezdése szerint a nyolc hónapot nem haladhatja meg]. Mivel az indítványozó közalkalmazotti jogviszonya később, 2012. október 10-én szűnt meg, ezért kizárt, hogy valamiképpen az átmenet által érintett közalkalmazottak körébe tartozhatott volna, s alkalmazható lett volna rá a Kjt. 93. §-a. A Kúria – az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján hozott – Mfv.II.10.665/2015/4. számú ítéletében meg is állapította: „[e]nnek megfelelően helytálló volt az eljáró bíróságok döntése, amikor a felperes jubileumi jutalomra való jogosultsága vonatkozásában a Kjt. 93. §-át nem alkalmazták.”
- [47] 5. A többségi határozat felülvizsgálta továbbá a Kjt. 37/B. § (3) bekezdés a) pontját is. A Kjt. 37/B. § (3) bekezdését viszont 2012. január 1-jével szintén hatályon kívül helyezték. Vagyis e rendelkezést is az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetése előtt helyezték hatályon kívül. Jogviszonyának 2012. október 10-i megszüntetésekor már semmiképpen sem volt tehát alkalmazható rá.
- [48] A Kjt. 78. § (4) bekezdésének 2012. október 10-én hatályos rendelkezése még azonban visszahivatkozott a Kjt. – akkor már nem hatályos – 37/B. § (1) bekezdésére (ami e rendelkezés további kötelező alkalmazására engedne elméletileg következtetni). Azonban a Kúria Mfv.II.10.665/2015/4. számú ítélete szerint a Kjt. 78. § (4) bekezdésének ez a hivatkozása egy jogszabály-szerkesztési hiba: „Helytállóan állította a felperes a felülvizsgálati kérelmében, hogy jogviszonya megszűnésekor a Kjt. 37/B. § (1) bekezdése jogszabály-szerkesztési hiba folytán szerepelt hivatkozásként a Kjt. 78. § (4) bekezdésében, mivel az 2012. július 1-jétől már hatályon kívül helyezésre került.” Helyes volt a Kúriának ez a következtetése, vagyis az, hogy a Kjt. hatályon kívül helyezett 37/B. §-át a Kjt. 78. § (4) bekezdésének pontatlan rendelkezése alapján sem lehetett 2012-ben már alkalmazni. Máskülönben egy már nem létező megszűnési oknak, a Kjt. 37/B. §-án keresztül a Kjt. 30. § (1) bekezdés e) pontjának alkalmazását tette volna hatályon kívül helyezése ellenére továbbra is lehetővé a Kúria.
- [49] 6. Nem érintett az indítványozó, nem következhetett be az Alaptörvényben biztosított jogának (diszkriminációtilalom) sérelme még olyan módon sem a Kjt. támadott rendelkezései révén, hogy az indítványozó eredetileg másokkal homogén csoportba tartozott volna, de a szabályok hatályon kívül helyezésével a jogalkotó indokolatlanul hátrányosan megkülönböztette. A kedvezményes jubileumi jutalomra korábban is, ma is azok jogosultak, akiknek a közalkalmazotti jogviszonya megszűnik és legkésőbb a megszűnés időpontjában nyugdíjasnak minősülnek. {A határozat melleleg maga is rögzíti, amivel egyetértek: „[a] kedvezményes jubileumi jutalom szabályozása azonban – kezdettől fogva, igaz változó normaszöveggel – a nyugdíjazáshoz, a nyugdíjasnak minősüléshez tapad.” (Idokolás [27])} Az indítványozó pedig nem volt a közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésekor nyugdíjas. (Így ha az érdemi vizsgálat a Kjt. támadott és már nem hatályos rendelkezései kapcsán esetleg azzal zárult volna, hogy a kedvezményes jubileumi jogosultságot a törvényhozó indokolatlanul, s ezért alaptörvény-ellenesen szűkítette le bizonyos megszűnési okok figyelembe vételével a nyugdíjasok egy részére, annak sem lett volna kihatása az indítványozóra, mert akkor sem lett volna nyugdíjasként kedvezményes jubileumi jutalomra jogosult, azaz érintett.)
- [50] A fentiekre tekintettel a Kjt. felülbírált rendelkezéseivel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt – álláspontom szerint – vissza kellett volna utasítani, mivel az érintett rendelkezéseket az indítványozóra nem alkalmazták, azok „alkalmazása folytán” jogsérelme nem keletkezhetett, így a panaszos indítványa nem felelt meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésének.

Budapest, 2016. december 19.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1375/2016.

